

Inuussutissalerinermut aamma uumasut nakorsaqaqarnerannut tunngasunut suliassaqaqarfiup tamakkiisumik tiguneqarnissaat pillugu nassuiaasioqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Pineqartut tiguneqarnerisigut inatsisilerinikkut allaffissorinikkullu aallaavissat sukumiinerusut, taamatullu aamma pilersitsinermut ingerlatsinermullu aningaasatigut kingunerisassat nassuiaammi allaaserineqassapput. Suliassaqaqarfiup ulluinnarni ingerlanneqarsinnaaneranut, sulisussarsiniartarnejq ilanngullugu, periarfissat nassuiaammi nalilersorneqassapputtaaq. Nassuiaat Inatsisartunut UPA2020-mi saqqummiunneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

Akissuteqaat

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Siunnersuuteqartuq inuussutissalerinermut uumasullu nakorsaqaqarfimmut tunngasut tamakkiisumik tiguneqarnissaannik naassuiaasiornissaq pillugu siunnersuummik saqqummiussineranut Naalakkersuisut qutsavigaat.

Siunnersuuteqartup ilaatigut oqaatigaa § 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 32 2019-imeersumut akissummi allaqqasoq immikkoortup tiguneqarnissaanut siusinnerusukkut missingerneqarnikuusoq, aningaasanillu annertussusiliineq pisoqalisimasoq, taamaammallu nutaamik naatsorsuinissaq pisariaqartuq. Siusinnerusukkut missingiinerit Savalimmiut immikkoortumik tigusinerannik tunngaveqarput.

Naalakkersuisut pissutsit naatsorsuinerillu taakku nalilersuinermi tunngavigineqarsinnaajunnaarnerat tunngavilersuutigaat, ilaatigut tunngavigalugu tigusinermi allaffissornermi aningaasartuutissat siusinnerusukkut naatsorsuineranut ilanngunneqarsimanginneri. Tamassumunnga pissutaavoq Fødevarestyrelsen Kalaallit Nunaanni akisussaaffiini allaffissornermut aningaasartuutaasa Fødevarestyrelsimi immikkut naatsorsorneqartanniginnerat.

Uumasunut nakorsaqaqarfimmik inuussutissalerinermillu tamarmiusumik tigusinermi Naalakkersuisut naliliinerat malillugu uku minnerpaamik pisariaqassapput:

- Kalaallit Nunaanni Uumasunut Nakorsaqaqarfimmi Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffimmi (UNIO) oqartussaanagerup aaqqissuussaanagerata allannqortinnera
- Suliamik ingerlatsinermi piginnaasanik ineriartortitsineq piginnaasaqalernerlu
- Inunnik aningaasatigullu isumalluutinik atugassaqaqartitsilerneq.
- Inatsisunik nutaanik ineriartortitsineq ingerlaavartumillu nutarterisarneq.

Itisiliineq siunertaralugu akisussaaffimmik tigusinerup kingorna ima isumaqassanersoq, kalaallit tunisassiaannit inuussutissanik avammut niuerneq (Nunatsinniit annillugit) oqinnerulissanersoq pillugu Folketingimi ilaasortaq Aaja Chemnitz Larsenip Kalaallit Nunaat pillugu ataatsimiititamit apeqquteqaataanut danskit avatangiisinut inuussutissalerinermullu

ministeriannit akissuteqaatigineqartumut innersuussuteqarumavunga:
<https://www.fk.dk/samling/20181/almdel/gru/spm/56/svar/1572166/2041689.pdf>.

Aningaasatigut siusinnerusukkut naatsorsuinerni § 37, nr. 32 2019 naapertorlugu apeqquteqaatikkut akissutigineqartukkut taaneqartut taamaallaat oqartussaaffimmik ingerlatsinermut aningaasartuutit pillugit ilanngunneqarnikuupput, aningaasartuutit oqartussaannermik ineriartortitsinermut tunngasut isiginiarneqaratik.

Naalackersuisut naliliipput aallaarnisaanermut/pilersitsinermut aningaasartuutissat tigusiinnaaneq sioqqullugu missingersorneqartariaqartut. Naatsorsuinermi tassani ilaatigut inatsisunik nutarterinermut, Uumasunut Nakorsaqqarfiup Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffiup ineriartortinneqarneranut aningaasartuutit ilanngunneqartariaqarput, tassunga ilanngullugit oqartussaaffimmi ingerlatsiviusumi piginnaasanik annertusaaneq pilersitsinerlu. Aatsaat tamatuma kingorna oqartussaaffimmik ingerlatsinermut ukiumut aningaasartuutit naatsorsorneqartariaqarput.

Tassunga ilanngunneqassallutik suliassaqqarfiup pineqartup tiguneqaratarsinnaanissaanut atatillugu sioqqutsilluni aalisarnerup immikkoortutut taaneqarnerata iluani aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisinnaasaannik erseqqinnerusunik sunniutissanik nalilersuinissat ullumikkummi, aalisarnerup immikkoortuinit avammut tunisassiornitsinnit 90 procentit nalinginut naleqarmata. Pitsaaqutaasinnaasut ajoqutaasinnaasullu pillugit misissuinikkut ersertitsinerit pisariaqarput aammalu nunatsinni inuussutissarsiornermi pingaarnerpaasumut tamakkiisumik kingunerisinnaasaannut sunniutissat pillugit nalilersuisoqassappat tamanna naliginnaasumik pissusissamisoortuusaaq inuussutissarsiuteqartut suleqatiginerisigut pinissaa. Tassunga ilanngunneqartariaqarportaaq Savalimmiuni misilittakkat pisariaqartinneqartut nalilersuinermut peqataatinnissaat.

Siunnersuuteqartup oqarnera eqqorpoq, immikkoortup tiguneqarnissaanut suut tunngavigineqassanersut nalilersuisussamik suleqatigiissitamik siusinnerusukkut pilersitsisoqarnikuusoq. Inatsisartunut qinersisoqartussanngornera pissutigalugu suliassaq ingerlateqqinneqanngilaq. Naalackersuisut tassunga peqatigitillugu nalunaarutigissavaat immikkoortumik tigusineq immikkoortunut suli tiguneqanngitsunut atatillugu aamma isigineqassasoq.

Immikkoortut sorliit maannakkut tigunissaannik tulleriinnilersuineq tunngavilersorluakkamik saqqummiunneqarsimanissaa Naalackersuisunut apeqqutaavoq. Tassunga atatillugu 2019-imi aningaasaqarneq pillugu nassuiaammi immikkoortumut 3.2-mut ”Naalagaaffimmit akisussaaffinnik suliassaqqarfinnullu tigusinissamut isumaliuutit” pillugit innersuussuteqarumavunga.

Naalackersuisut sinnerlugit oqaatigissavara, uumasunut nakorsaqqarfimmi inuussutissalerinermullu oqartussaaffimmik tigusinermi annertungaatsiartumik piareersarnissaq pisariaqartoq, tassunga ilanngullugu Danmarkimi oqartussat peqatigalugit immikkoortumik tamarmiusumik ataatsimut isigalugu nalilersuineq. Tamassumani uumasunut nakorsaqqarfimmik inuussutissalerinermullu oqartussaaffimmik akisussaaffeqarneq assigiinngitsorpassuarnik piumasaqaateqarfiuvoq.

UNIO-mi kalaallisut oqaluttumik maannakkut ataatsimik uumasunut nakorsaqqarpugut. Immikkoortoq ingerlalluortoq ingerlatissagaanni suliassaq tamakkiisumik ingerlassinnaajumallugu piginnaasatigut isumalluutit pigineqarnersut aamma nalilersuisoqartariaqarpoq. Sulisutigut isumalluutit eqqarsaatigalugit piginnaasatigut isumalluutit

amigaatigineqarsinnaanerata Naalakkersuisut ernumassutigaa. Uumasut nakorsaasa saniatigut inuussutissanik immikkut ilisimasallit, laborantit aamma nakkutilliisussaataasat allarpassuillu pigineqassapput.

Danmarkimi oqartussanik suleqateqarnerup qanoq aqqissuussaanerata nalilersornissaa Naalakkersuisunut pingaartuuvoq. Nunatta ilaatigut nunatsinni tuniniaaneq akisussaaffigaa. Uumasunut Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffiup eqqiluisaarnermut piumasaqaatit Kalaallit Nunaanni tamarmi tunisassiorfinni eqqortinneqarnissaat akisussaaffigereepaa, suliffeqarfiillu nunatsinni tuniniaasartut namminneq misissueriaasissaannik pilersitsinikuulluni. Tamanna assersuutigalugu sumiiffinni kalaalimineerniarfinnut iggavinnullu inuussutissanik pilersuisunut il.il. aamma atuuppoq.

Avammut tuniniaasarneq eqqarsaatigalugu Danmarkimi inuussutissalerinermik aqutsisoqarfiup suliffeqarfiit avammut tuniniaasartut eqqiluisaarnissamut piumasaqaatini malittarisassat eqqortinneraat suli akisussaaffigaa. Assersuutigalugu Royal Greenlandip tunisassiatik avammut tuniniarsinnaajumallugit piumasaqaatit taakku Royal Greenlandip tunisassiorfiini eqqortinneqarnersut. Suliffeqarfiit avammut tuniniaasartut tamarmik tassani ilaapput.

Naalakkersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat inuussutissat pillugit Inatsisartut inatsisissaannut nutaamut siunnersuut suliarineqartoq. Maannamuugallartoq siunertaavoq inuussutissat pillugit inatsimmi nutaami inuussutissalerinermik oqartussaaffiup tigusinnaanut inatsisitigut tunngaviliisoqarsinnaassasoq. Inatsisissatut siunnersuut soorunalimi pingitsoorani suliasaqaarfimmuut atatillugu tigusinissamut periarfissaasinnaasunut atatillugu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassanut sunniutissanik ilaqartinneqartariaqassaaq.

Siunnersuuteqartoq tunngaviusumik Naalakkersuisut isumaqatigaat, isumaqarlutilli inuussutissalerinermi tunngaviusumik aqutsineq allanngortinneqartinnagu annertunerusumik misissueqqissaartoqartariaqartoq, taamatuttaarlu Naalakkersuisut Aalisarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup sulineranut maannakkuugallartillugu akuliunniarnatik.

Naalakkersuisut taamatut oqaaseqarlutik allannguutissatut siunnersuut uuma akuerineqarnissaa inassuteqaatigaat:

Allannguutissatut siunnersuut: Uumasut nakorsaqaarnerannut aamma inuussutissalerinermut tunngasunut suliasaqaarfiup tamakkiisup tiguneqarnissaat pillugu Naalakkersuisut UPA2020-mi nassuiaammik saqqummiussinissaat pillugu peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffissaattut siunnersuut.